

Voorwoord

Dit boek biedt een waaier aan mogelijkheden om je professionele ontwikkeling een krachtige stimulans te geven. Het is gericht op professionals in een breed scala aan beroepen en studenten in beroepsopleidingen. Ook teams of lerende organisaties kunnen met dit boek aan de slag gaan en de kracht ervaren van samen leren.

Het traditionele beeld van een professional is iemand die geschoold is in de kennis en vaardigheden die nodig zijn voor een beroep. Dat is nog steeds belangrijk, maar niet meer voldoende. Je komt als professional voortdurend situaties tegen waarop je niet voorbereid bent, zeker in de huidige tijd, waarin de aard en context van werk steeds veranderen. Dat vereist dat je in staat bent nieuwe inzichten en aanpakken te ontwikkelen. Een effectieve manier om dat te doen is reflecteren: je blikt regelmatig terug op een situatie die je nog bezighoudt en je probeert daarvan te leren. Dat geldt zowel voor ervaren professionals als voor studenten in een beroepsopleiding. Door systematisch te reflecteren word je je bewuster van de processen die zich afspelen in je werk en je gaat meer mogelijkheden zien voor je handelen.

Hoe kun je zó reflecteren op uitdagingen in je werk dat je ervan leert en er sterker door wordt? Hoe leer je anders om te gaan met lastige situaties? Hoe blijf je groeien in je werk, ook als je al veel ervaring hebt? En hoe kun je jouw persoonlijke waarden en kwaliteiten optimaal tot uitdrukking brengen in je professionele handelen, zodat je werk voldoening geeft? Daarover gaat dit boek.

Door te reflecteren op werkervaringen ontwikkel je ook je persoonlijke professionele identiteit. Nieuwe uitdagingen ga je steeds meer zien als kansen voor groei. Wat je aan potentieel in huis hebt, komt dan steeds beter uit de verf.

Maar in de praktijk worstelen veel professionals met reflectie. Alleen de term al kan weerstand oproepen. Ook weten mensen vaak niet zo goed hoe ze verdieping kunnen aanbrengen in hun reflecties. Dat geldt voor studenten die opgeleid worden voor een beroep, maar ook voor ervaren professionals. En voor coaches en opleiders is het vaak een uitdaging om *anderen* te inspireren tot systematische reflectie en om daarbij goede ondersteuning te bieden.

Daarom beantwoorden we in dit boek ook vragen zoals: wat is reflectie precies, hoe doe je het, hoe breng je er structuur in aan? En minstens zo belangrijk: hoe zorg je dat het plezierig is om te reflecteren? Door de oefeningen in dit boek kun je ontdekken dat reflectie je verrassend veel kan opleveren en dat het heel leuk kan zijn om te experimenteren met andere vormen van reflectie dan je gewend bent.

Voor opleiders en trainers in uiteenlopende beroepsvelden is dit boek een rijke bron van oefeningen die je kunt gebruiken met studenten of cursisten. Over het denkkader achter de oefeningen verscheen eerder het boek *De kracht van reflectie* (van Fred Korthagen en Ellen Nuijten). Dat boek gaat over reflectie in de lerarenopleiding, maar het is breed toepasbaar. Vervang het woord leraar door 'leidinggevende', 'verpleegkundige', 'psycholoog', 'politieagent', 'hulpverlener', 'jurist', 'professional in de welzijnssector', of welk ander beroep dan ook, en alles is direct bruikbaar voor opleidingen in een ander werkveld. Dat geldt met name voor beroepen waarin de interactie met mensen een belangrijke factor is. Overigens kun je alle oefeningen ook doen zonder het boek *De kracht van reflectie* erbij te gebruiken. Mocht je later meer verdieping zoeken, dan kun je dat boek benutten voor verdieping of om nog meer reflectie-instrumenten en reflectie-aanpakken te leren kennen.

Bij het schrijven van dit boek hebben we dankbaar gebruik gemaakt van feedback op de oefeningen die we van vele collega's en cursisten kregen. We bedanken graag onze meelezers Chris Hazelebach, Lumanda Rendering en Tiemen Zijlstra voor hun waardevolle feedback op een conceptversie van dit boek. Onze speciale dank gaat uit naar Ellen Nuijten voor haar intensieve meedenken en de talrijke nuttige suggesties, gebaseerd op haar jarenlange ervaring met het bevorderen van reflectie in allerlei werkcontexten.

We zijn Vincent Roelse, Jan Anton Brouwer en hun collega's bij uitgeverij Boom erkentelijk voor hun vertrouwen in ons werk en hun inzet voor dit boek.

We hopen dat je als lezer plezier beleeft aan de reflectie-oefeningen in de volgende hoofdstukken en aan het proces van professionele groei dat zich daardoor voltrekt. Ongetwijfeld ontdek je gaandeweg steeds meer mogelijkheden om het beste van jezelf in de wereld te brengen!

Fred Korthagen en Mischa Korthagen